

GGD Amsterdam

Informatiefolder

Ziekteverzuimbegeleiding

De interventie M@ZL

(Medische Advisering Ziek gemelde Leerling)

M@ZL: Medische Advisering van de Ziekgemelde Leerling

M@ZL is een manier van signaleren en begeleiden van de leerling die zich structureel vaak of langdurig ziek meldt.

M@ZL is in 2007 ontwikkeld door GGD West-Brabant, leerplicht en de deelnemende scholen. De redenen om M@ZL te ontwikkelen, waren de hiaten die bestonden in de bestaande manier van ziekteverzuimbegeleiding. Deze was niet efficiënt genoeg en het ontbrak onder andere aan een goed bereik onder een deel van de leerlingen. Daarnaast bleek dat door het ontbreken van medische kennis bij de school en de leerplichtambtenaar, de aanmelding bij de jeugdarts te laat en lang niet altijd terecht was. Er waren te weinig mogelijkheden om frequent of langdurig ziekteverzuim aan te merken als ongeoorloofd verzuim. Alleen dan heeft de leerplichtambtenaar een wettelijke taak.

GGD Amsterdam heeft de samenwerking gezocht met M@ZL, GGD West-Brabant. Er wordt gezamenlijk gewerkt aan het doorontwikkelen van M@ZL in Breda en Amsterdam.

Samenwerkingsverband drie partijen

M@ZL is een samenwerkingsverband tussen drie partijen waarbij de ziekgemelde leerling centraal staat. Alle partijen hebben hierin de rol die past bij de expertise van het vakgebied:

- de school signaleert,
- de jeugdarts adviseert en begeleidt,
- de leerplichtambtenaar controleert en handhaaft.

M@ZL: Signaleren, Bereiken & Begeleiden

Signaleren

Iedere melding van frequent of langdurig ziekteverzuim geeft aan dat er een onderliggend probleem bestaat. De school signaleert dit verzuim aan de hand van de vastgestelde criteria:

- meer dan 10 schooldagen achter elkaar ziek
- meer dan 2 ziekmeldingen gedurende de laatste 8 schoolweken

Door het hanteren van deze criteria, krijgt de school een risicogroep voor voortijdig schoolverlaten in beeld. De school kan nu actie ondernemen om deze groep te bereiken en te begeleiden.

Bereiken

De school neemt de nieuwe procedure op in het schoolreglement. Bij een melding van verzuim volgens de genoemde criteria, volgt een uitnodiging voor de leerling en de ouders voor een consult bij de jeugdarts van de GGD. De school neemt de volgende tekst op in het schoolreglement:

‘In het geval van ziekte doet u als ouder een ‘beroep op vrijstelling wegens ziekte’ van het volgen van het lesprogramma voor uw kind. Bij frequent of langdurig ziekteverzuim laten wij ons als school adviseren door een jeugdarts. Dit gebeurt met zorg voor en in het belang van de leerling.’

Wanneer de ouders en de leerling niet verschijnen bij de jeugdarts, wordt het ziekteverzuim omgezet in ‘mogelijk ongeoorloofd verzuim’. Dit heeft als consequentie dat de leerplichtambtenaar wordt ingeschakeld: de school vraagt de leerplichtambtenaar om advies. Alleen bij ongeoorloofd schoolverzuim heeft de leerplichtambtenaar een wettelijke taak.

Begeleiden

Wanneer de ouders en de leerling bereikt zijn, kunnen zij begeleid worden. M@ZL is er op gericht om het kind zo snel en goed mogelijk weer terug naar school te begeleiden. Dit gebeurt aan de hand van de volgende stappen:

- De jeugdarts stelt de **diagnose**, maakt een probleemanalyse en een **vertaalslag** van de lichamelijke en/of psychische klachten naar mogelijkheden. Indien nodig overlegt de jeugdarts met derden, bijvoorbeeld een behandelend arts.
- De jeugdarts doet een **uitspraak** over het al dan niet volledig kunnen deelnemen aan het lesprogramma vanaf het moment van het consult.
- Samen met de leerling en zijn/haar ouders maakt de jeugdarts zo nodig een **re-integratieplan** en adviseert de school. De jeugdarts begeleidt de leerling terug naar school.

De kracht van ziekteverzuim-begeleiding volgens M@ZL

De samenwerking tussen drie partijen

Alle drie de betrokken partijen werken samen, waarbij de samenwerkingsafspraken zullen worden vastgelegd in een convenant.

De sociaal medische expertise van de jeugdarts die de school en de leerplichtambtenaar adviseert

- Het bezoek aan de jeugdarts is niet meer vrijblijvend in tegenstelling tot de huidige situatie bij ziekteverzuim en rol van de jeugdgezondheidszorg.
- De jeugdarts geeft terugkoppeling aan de school over de consequenties van de ziekte of klachten voor het volgen van het lesprogramma. Inhoudelijke terugkoppeling gebeurt alleen met toestemming van de ouders en de leerling.
- De school geeft daarmee een signaal dat zij zorg heeft voor de ziek gemelde leerling. De school kan zich hiermee onderscheiden van andere onderwijsinstellingen.

Voordelen van signaleren volgens vastgestelde criteria

Vertrouwensrelatie

Doordat bekend is dat bij verzuim volgens de vastgestelde criteria de leerling een uitnodiging ontvangt voor een consult bij de jeugdarts, hoeft de mentor hierover geen gesprek meer te voeren met de ouders. Daardoor loopt de vertrouwensrelatie tussen de school en de ouders geen gevaar.

Geen willekeur

Doordat de vastgestelde criteria van verzuimen op alle leerlingen van toepassing zijn, is er geen sprake meer van willekeur. Het is niet meer subjectief: momentopnames of verschillende referentiekaders van mentoren spelen geen rol meer in de beoordeling. Het houdt de mentor uit de wind, hij kan verwijzen naar het schoolreglement.

Risicogroep goed en volledig in beeld

Achter iedere melding van langdurig of frequent ziekteverzuim blijkt een probleem schuil te gaan. Dit varieert van een (nog niet) gediagnosticeerde ziekte tot een ongezonde leefstijl.

Preventieve werking

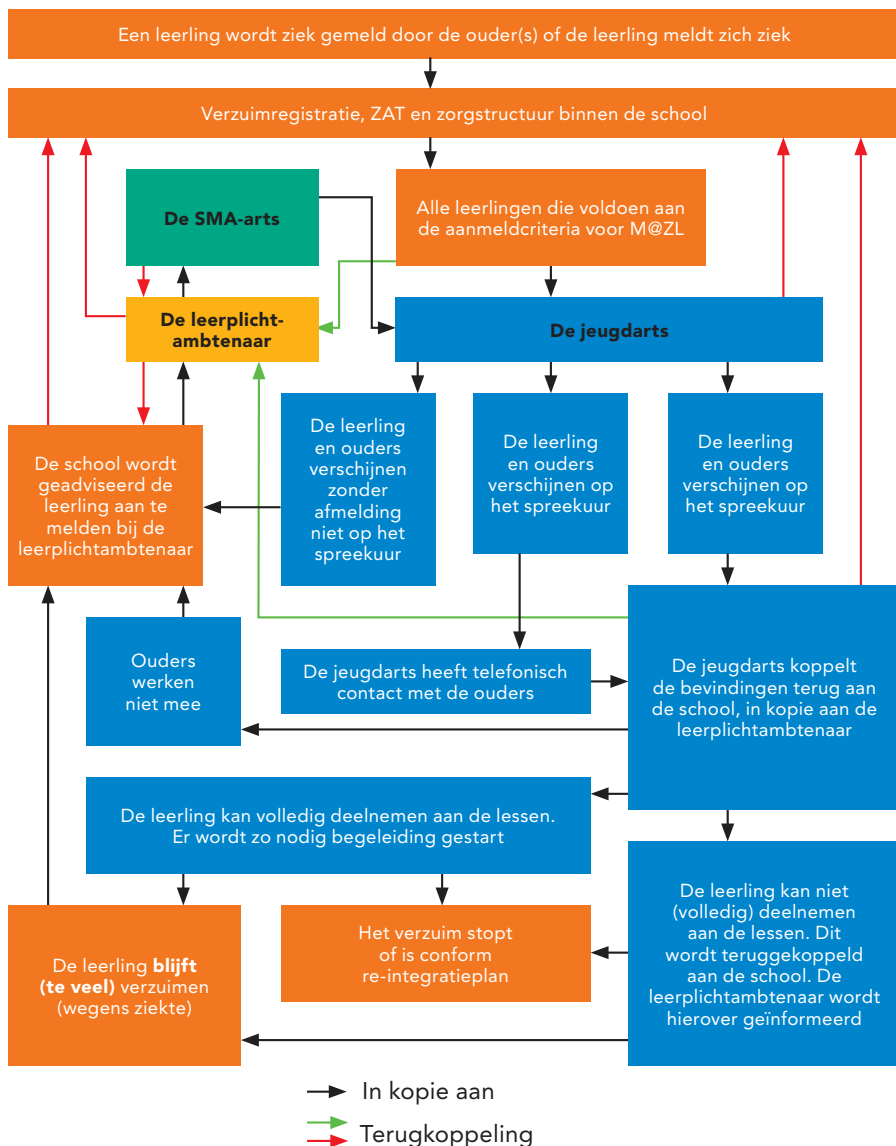
Doordat bij leerlingen en ouders bekend is dat na een vastgestelde periode van ziekteverzuim automatisch een uitnodiging van de jeugdarts volgt, neemt het verzuim af. Uit onderzoek is bekend dat dit drempelverhogend werkt.

Ouders worden altijd betrokken

Ouders spelen een belangrijke rol bij het volledig in beeld krijgen van een situatie rondom een kind. Zij zijn nodig bij het maken van afspraken over deelname en re-integratie. De jeugdarts kan ze inzicht geven in de relatie tussen de klachten en de situatie waarin het kind zich bevindt en adviseren en voorlichten over opvoeding en leefstijl.

Stroomschema ziekteverzuimbegeleiding binnen M@ZL

Stroomschema ziekteverzuimbegeleiding binnen M@ZL
door de **jeugdarts**, **de leerplichtambtenaar** en **de SMA-arts**,
ingebied in **de zorgstructuur** van de school

Beschrijving van het stroomschema M@ZL

Aanmelding leerling voor M@ZL

Als het ziekteverzuim voldoet aan de aanmeldcriteria voor M@ZL, meldt de school de leerling aan bij de jeugdarts. De school stuurt de ouders hierover een brief, met daaraan toegevoegd de verzuimstatus. Dit voorkomt discussie over de omvang van het verzuim. Een kopie hiervan gaat naar de jeugdarts (is tevens de aanvraag voor een medisch advies) en de leerplichtambtenaar (ter informatie). De jeugdarts ontvangt extra informatie over de leerling met betrekking tot het functioneren op school en reeds ondernomen acties. De zorgcoördinator is verantwoordelijk voor het tijdig aanleveren hiervan. De jeugdarts heeft toegang tot deze informatie vanwege zijn/haar deelname aan het ZAT.

Uitnodiging leerling en ouders voor consult

De GGD (afdeling JGZ) nodigt binnen tien werkdagen de ouders en de leerling uit voor een consult op de GGD-locatie. Er is gekozen voor de GGD-locatie om de vertrouwelijkheid van het gesprek te benadrukken en te bevorderen dat ouders meekomen. De jeugdarts koppelt terug aan de school, in kopie aan de leerplichtambtenaar.

De leerling en ouders verschijnen op het spreekuur

Het gesprek tussen ouder(s), kind en de jeugdarts is vertrouwelijk en vindt plaats om meer zicht te krijgen op de (achterliggende) redenen van de ziekmelding. De jeugdarts bespreekt aan het eind van het consult met de ouder(s) en de leerling de inhoud van de terugkoppeling aan de school en de leerplichtambtenaar. De jeugdarts doet minstens een uitspraak over de consequenties van de ziekte en/of de klachten voor deelname aan de lessen.

Terugkoppeling jeugdarts aan school en leerplichtambtenaar

Met betrekking tot de terugkoppeling zijn de volgende opties denkbaar:

■ **De leerling kan niet (volledig) deelnemen aan de lessen**

Er is 'wel reden voor ziekteverzuim': de leerling kan niet (volledig) deelnemen aan de lessen. Een re-integratieplan wordt samen met de ouders en de leerling opgesteld. Dit wordt met de school kortgesloten. In dit re-integratieplan worden niet alleen de consequenties van de klachten voor het volgen van de lessen opgenomen, maar ook eventuele door de school te initiëren begeleidings-trajecten voor de leerling. Het advies van de jeugdarts wordt meegenomen in het begeleidingstraject vanuit de school. De jeugdarts begeleidt de leerling weer terug naar school.

Met toestemming van de leerling en zijn/haar ouders kan ook inhoudelijke informatie, indien wenselijk, doorgegeven worden aan school. De leerplichtambtenaar wordt over het re-integratieplan geïnformeerd.

■ **De leerling kan volledig deelnemen aan de lessen**

Er is 'geen reden voor ziekteverzuim': de leerling kan volledig deelnemen aan de lessen. Er wordt door de jeugdarts zo nodig begeleiding gestart. De school wordt geadviseerd bij aanhouden van het ziekteverzuim direct de leerplichtambtenaar in te schakelen.

■ **Ouders werken niet mee**

Wanneer de ouders geen informatie willen verschaffen of niet mee willen werken aan het oplossen / terugdringen van het verzuim, zal de jeugdarts de school adviseren de leerplichtambtenaar in te schakelen. De jeugdarts stelt de ouders en de leerling daarvan op de hoogte.

■ **De leerling blijft (te veel) verzuimen (wegens ziekte)**

De school wordt geadviseerd de leerplichtambtenaar te consulteren als

- de ouders en/of de leerling niet willen meewerken
- de ouders/verzorgers het advies van de jeugdarts niet opvolgen, bijvoorbeeld met betrekking tot doorverwijzing naar interne deskundigen, en het schoolverzuim blijft voortbestaan
- er wederom sprake is van ziekteverzuim en eerdere interventie door jeugdarts en leerplichtambtenaar dus zonder afdoend resultaat is.

De leerling verschijnt alleen op het spreekuur

In de uitnodigingsbrief worden de ouders expliciet uitgenodigd. Komt de leerling toch zonder ouders, dan wordt altijd contact opgenomen met de ouder(s).

De leerling en ouders verschijnen zonder afmelding niet op het spreekuur

Indien de leerling en zijn/haar ouders zonder afmelding niet verschijnen op het consult, koppelt de jeugdarts dit terug aan de school: 'De leerling is niet verschenen zonder bericht'. De jeugdarts adviseert de school het ziekteverzuim om te zetten in 'mogelijk ongeoorloofd verzuim' en de leerplichtambtenaar in te schakelen.

De school meldt de leerling aan bij de leerplichtambtenaar

De school volgt het advies van de jeugdarts op en meldt de leerling aan bij de leerplichtambtenaar. De ouders en de leerling hoeven hiervan niet expliciet op de hoogte gesteld te worden. Deze procedure staat vermeld in het ziekteverzuimbeleid (reglement) van de school. De leerplichtambtenaar koppelt terug aan de school.

De leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaar zet het traject voort door ouders en leerling uit te nodigen voor een gesprek. Hij onderneemt deze actie op verzoek van school. Er kan vervolgens opnieuw naar de jeugdarts verwezen worden, indien ouders alsnog bereid zijn mee te werken aan het leveren van de bewijslast van de ziekmelding, die bij de ouders ligt. Indien nodig, als het verzuim niet stopt, kan de leerplichtambtenaar een waarschuwing geven, proces-verbaal opmaken of een onafhankelijk sociaal medisch advies (SMA) aanvragen bij de GGD.

De SMA-arts: onafhankelijk sociaal medisch adviseur

Als de leerplichtambtenaar wil doorpakken en sociaal medische ondersteuning wil terwijl ouders en leerling niet mee willen werken, kan hij/zij een sociaal medisch advies bij een onafhankelijk medisch adviesteam van de GGD Amsterdam aanvragen. De SMA-arts is een jeugdarts die niet verbonden is aan de school en daardoor geen 'zorgrelatie' heeft met de leerling.

De voornaamste effecten van M@ZL GGD West-Brabant

Een evaluatiestudie van M@ZL in 2008 door de GGD West-Brabant toonde de volgende positieve effecten van M@ZL in West Brabant aan:

Het bereik

98% van de leerlingen wordt bereikt, of door de jeugdarts of door de leerplichtambtenaar.

De doelgroep

Bij 13% van de leerlingen blijkt sprake te zijn van een (al dan niet gediagnosticeerde) ziekte. Bij 66% is een ander dan lichamelijk gezondheidsprobleem de hoofdoorzaak van de verzuimmelding. Vooral psychosociale problemen, zoals problemen in de thuis- of schoolsituatie, een ongezonde leefstijl en een internaliserend gedragsprobleem bij het kind, liggen ten grondslag aan de ziekmelding. Deze psychische problemen gaan al dan niet gepaard met lichamelijke klachten.

Afname ziekteverzuim

Vier maanden na de start van het traject verzuimde 63% van de jongeren, die aangemeld waren, niet meer volgens de criteria. Implementatie van M@ZL GGD West-Brabant vond plaats in het schooljaar 2007-2008. In het schooljaar 2008-2009 werden 1,13 ziektedagen per leerling per schooljaar minder geregistreerd dan in het schooljaar 2006-2007: 6,9 ziektedagen per leerling in plaats van 8,0 ziektedagen per leerling.

Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten

25% Van de derdeklassers die door de school als potentiële voortijdige ongediplomeerde schoolverlaters was gecategoriseerd, kwam door M@ZL GGD West-Brabant vroegtijdig in beeld. Door de grip die daardoor op deze kinderen ontstond, werd intensieve begeleiding mogelijk. Negen van deze tien kinderen konden daardoor weer op de rit gezet worden voor het behalen van een startkwalificatie.

